

Kvalitetsmerke for Økoturisme i Norge

Utgave januar 2008

Økoturisme er en måte å drive en virksomhet på. Lokalt særpreg og hensynet til natur, kulturarv, miljøvern og lokalsamfunnet er viktige ingredienser.

I dette dokumentet finner du kravene i den nye, norske godkjenningsordningen for økoturismebedrifter, som ble lansert i januar 2008. For småskala reiselivsbedrifter i Norge vil disse kriteriene være nyttige knagger å henge produktutviklingen på, samtidig som en godkjenning av bedriften kan være nøkkelen til et nytt markedsverktøy og en ny måte å tenke bedriftsutvikling på!

Økoturisme er en voksende global "merkevare". I stadig flere land vil nasjonale kvalitetsmerker bidra til å sikre god kvalitet og høy miljøprofil på økoturismeprodukter verden over. I Norge, som i de fleste andre "nye" økoturismeland, bygger kriteriene på FNs prinsipper for økoturisme som kom i 2002. Internasjonalt samarbeides det om å sikre god kvalitet og høy miljøprofil på godkjente økoturismeprodukter, - et viktig tiltak for å styrke økoturisme som en kjent, global merkevare og kvalitetsstempel. Samtidig har vår egen naturbrukstradisjon - og reiselivstradisjon - fått sette rammene for de norske kriteriene.

I 2007 arrangerte GRIP en global økoturismekonferanse i Oslo, med 500 deltakere fra 78 land. Økoturisme er et globalt begrep og en internasjonal merkevare som norsk reiseliv så langt i svært liten grad har utnyttet. En av verdens økoturismeguruer, Martha Honey, sa under sitt besøk i Norge i 2006: "Ingen land i verden har tatt posisjonen som verdens økoturismeland. Den posisjonen passer perfekt for Norge!"

"Man blir ikke økoturismebedrift for ingenting!" sa en av bedriftene som har vært med å utvikle og prøve ut kriteriene. Ja, det *skal* kreve noe å bli godkjent økoturismebedrift. I Norge har vi flere miljømerker og kvalitetsmerker for reiselivet. Økoturismekonseptet skiller seg fra disse gjennom å ikke bare være et miljømerke eller kvalitetsmerke, men et helhetlig konsept med fokus på "det å tilby minneverdige opplevelser og være en god økoturismeaktør" – for gjester, ansatte, miljø og lokalbefolkning.

Tilfredsstillt man kravene i dette dokumentet så lever man opp til internasjonale mål for økoturisme. Ønsker man å være blant de beste i verden på økoturisme, og utnytte de markedsmulighetene dette kan gi, så er første trinn å bli godkjent, norsk økoturismebedrift! Lykke til!

Kravene i dette dokumentet er utarbeidet av GRIP i samarbeid med reiselivsbedriftene i økoturismeprojektets testgruppe, Direktoratet for Naturforvaltning, Riksantikvaren og andre aktører fra reiselivet. Takk til alle dere som med stort engasjement har bidratt i arbeidet med å sette standarden for den første utgaven av kriterier for Norsk Økoturisme. Godt jobba!

Oslo, 18. desember 2007

Krav ved godkjenning av Norsk Økoturisme

Innholdsfortegnelse:

Hva er økoturisme?	4
7 grunnleggende prinsipper for Norsk Økoturisme	4
Krav før godkjenning	5
1 Kvalitet og ledelse	5
1.1 Ledelse.....	5
1.2 Oppfølging og rapportering	6
1.3 Kartlegging	6
1.4 Grunnleggende kompetanse og opplæring	7
1.5 Særskilte krav til egne og innleide guider/turledere.....	8
2 Drift av en økoturismebedrift	9
2.1 Miljøbelastning fra drift	9
2.2 Innkjøp	9
2.3 Energiforbruk i bygg	10
2.4 Kjemikaliebruk.....	11
2.5 Avfallsreduksjon:	12
2.6 Bedriftens avfallshåndtering	12
2.7 Transport.....	13
3 Natur- og kulturbruk.....	16
3.1 Ferdsel i natur- og kulturlandskap	16
3.2 Adferd i forhold til dyreliv	17
3.3 Høsting av naturen	18
4 Profil og marked	20
4.1 Lokal forankring.....	20
4.2 Profil og Særpreg	20
4.3 Vertskap og service.....	22
4.4 Markedsføring	22
Register	24

Hva er økoturisme?

«Økoturisme er berikende natur- og kulturopplevelser, tilrettelagt av ansvarlige reiselivsbedrifter med omsorg for sine gjester, miljøet og det lokalsamfunnet de er en del av»

7 grunnleggende prinsipper for Norsk Økoturisme

En økoturismebedrift

1. **er natur- og kulturbasert** og har økoturisme som grunnfilosofi for hele sin virksomhet.
2. **bidrar aktivt til natur- og kulturvern**, har god kjennskap til egen miljøpåvirking og utøver alltid en føre-var-holdning.
3. **etterstreber en mest mulig bærekraftig drift**, som balanserer økologiske, kulturelle, sosiale og økonomiske hensyn.
4. **bidrar positivt i lokalsamfunnet**, bruker lokal arbeidskraft, lokale tjenester og produkter, jobber for økt samarbeid og utviser et generelt samfunnsansvar.
5. **bidrar til å ta vare på verneverdige bygg og har stedstilpasning, lokal byggeskikk og særpreg som et generelt mål** i valg av materialer og løsninger.
6. **stiller spesielt høye krav til vertskap og guider. Formidling og læring er en sentral del av produktet.**
7. **tilbyr minneverdige opplevelser og skaper møteplasser** som gir medarbeidere og gjester innsikt i lokalkultur, -samfunn og miljø.

Krav før godkjenning

1 Kvalitet og ledelse

1.1 Ledelse

1.1.1 Bedriftens visjon

Bedriften har en skriftlig visjon som er forankret i økoturismens grunnprinsipper. Visjonen er publisert på bedriftens nettsted.

1.1.2 Oversikt over kompetanse

Bedriften har oversikt over relevant utdanning/opplæring og erfaring for hver enkelt medarbeider.

1.1.3 Sikkerhet og kvalitet

Det er utarbeidet en enkel risikoanalyse for bedriftens ulike aktiviteter i forhold til kvalitet, miljøpåvirkning og sikkerhet. Mulige uønskede hendelser - med konsekvenser og tiltak - er listet opp.

Bedriften har en beredskapsplan for å sikre best mulig gjennomføring og ivaretagelse av gjestens behov ved uforutsette hendelser.

Bedriften har varslingsprosedyrer for tilkalling av øyeblikkelig hjelp ved ulykke.

Alle deltagere, ledere og medhjelpere ved aktiviteter bruker nødvendig sikkerhetsutstyr.

Riktig bruk av utstyr gjennomgås med turledere og gjester før aktiviteten starter.

Det gis forhåndsinformasjon om hva arrangøren har ansvar for, og hva turdeltagerne selv må sørge for av sikkerhetsutstyr.

Bedriften har skriftlige rutiner for evaluering av sikkerheten etter gjennomført aktivitet, der dette er relevant.

Minst en medarbeider med førstehjelpskunnskap deltar på hver organisert aktivitet. Førstehjelpsutstyr er alltid tilgjengelig.

Bedriften kan vise til rutiner og/eller tiltak som dokumentasjon for at krav 1.1.3 er oppfylt.

1.1.4 Forsikring

Bedriften og alle medarbeidere er hensiktsmessig forsikret.

Alle deltakere på aktiviteter får tydelig informasjon om at de ikke er forsikret av arrangøren og har skrevet under på erklæring om "deltakelse på eget ansvar".

1.2 Oppfølging og rapportering

1.2.1 Økoturismelogg

Bedriftens guider fører en enkel logg fra organiserte aktiviteter, med fokus på kvalitetssikring, miljø og gjestens opplevelse.

1.2.2 Kundetilfredshet

Bedriften gjennomfører regelmessige målinger av kundetilfredshet.

1.2.3 Årlig gjennomgang

En gang i året skal økoturismekriterier, guidenes logg (1.2.1) og kundetilfredshet (1.2.2) gjennomgås.

Plan for korrigerende avvik settes opp og tiltak gjennomføres.

Diverse kartlegginger (1.3) oppdateres som grunnlag for videre kvalitetssikring og utvikling av økoturismebedriften.

1.2.4 Statusrapport

Kort statusrapport sendes årlig til Norsk Økoturisme. Den årlige gjennomgangen (krav 1.2.3) er grunnlag for statusrapporten.

1.3 Kartlegging

1.3.1 Lover, forskrifter og andre relevante krav

Bedriften har oversikt over lover, forskrifter og andre relevante krav som omhandler bedriftens virksomhet og geografiske operasjonsområde.

Oversikten er tilgjengelig for bedriftens medarbeidere, gjennomgås årlig og oppdateres etter behov.

1.3.2 Oversikt over naturverdier

Bedriften har oversikt over relevante naturverdier (planter, dyreliv, kulturlandskap og annet) som kan være en ressurs for produktutvikling.

Bedriften har oversikt over evt. verneområder med tilhørende verneforskrifter.

Bedriften har spesiell kunnskap om arter eller områder som er truet eller som kan påvirkes negativt av bedriftens aktiviteter.

Oversikt er tilgjengelig for bedriftens medarbeidere. Gjennomgås årlig og oppdateres etter behov.

1.3.3 Oversikt over kulturverdier

Bedriften har oversikt over kulturverdier (lokalkultur, kulturminner, kulturmiljø og annet) som kan være en ressurs for produktutviklingen.

Bedriften har spesiell kunnskap om sårbare kulturverdier som kan påvirkes negativt av bedriftens aktivitet.

Oversikt er tilgjengelig for bedriftens medarbeidere. Gjennomgås årlig og oppdateres etter behov.

1.4 Grunnleggende kompetanse og opplæring

1.4.1 Lokalkunnskap

Alle medarbeidere, inkl. underleverandører av aktiviteter, har god lokalkunnskap om reisemålet og de områder som benyttes.

Bedriften har iverksatt tiltak for å sikre god lokalkunnskap.

1.4.2 Grunnleggende kunnskap

Alle medarbeidere har god kunnskap om bedriftens økoturismeprofil, -prinsipper, service, vertskapsrollen og relevante sikkerhetskrav.

Bedriftens medarbeidere har fått en konkret liste over hva som kreves av dem for at bedriften skal kunne økoturismesertifiseres.

Bedriften har for øvrig iverksatt tiltak for å sikre nødvendig grunnleggende kunnskap for sine medarbeidere.

1.4.3 Medarbeidersamling

Bedriften har avholdt en medarbeidersamling der tydeliggjøring av økoturisme-profilen og bedriftens tilfredsstillelse av økoturismekravene er presentert og diskutert.

Medarbeiderne er gjort kjent med betydningen av at man til enhver tid oppfyller økoturismekrav, egne kvalitetsmål og kundenes behov.

Medarbeidersamling gjennomføres i begynnelsen av hver sesong, og i tillegg ved behov.

Dette kravet gjelder bedrifter som har medarbeidere eller andre relevante samarbeidspartnere.

Dokumentasjon gjennom referat og beskrivelse. Deltagelse noteres i referatet.

1.4.4 Spørsmål fra gjester

Bedriften har gjennomført tiltak for å sikre at alle medarbeidere er forberedt på, og kan svare på, spørsmål fra gjester og andre om hva økoturisme er og hvordan økoturismekravene oppfylles.

1.4.5 Krav til underleverandører

Alle underleverandører har fått en konkret liste over hva som kreves av dem for at bedriften skal kunne økoturismesertifiseres.

Krav til faste underleverandører av tjenester/aktiviteter, se 2.2.3

1.5 Særskilte krav til egne og innleide guider/turledere

1.5.1 Kvalitetskrav til guider

Bedriften har definert egne, skriftlige krav til guider.

1.5.2 Allemannsretten og naturvernloven

Bedriften har iverksatt tiltak for å sikre at alle guider har utførlig kjennskap til allemannsretten og naturvernloven.

1.5.3 Dokumentert kunnskap

Egne og innleide guider har guideerfaring og/eller har gjennomgått relevant opplæring som gir nødvendig kunnskap. Dokumenteres gjennom oversikt over kompetanse, ref. 1.1.2

Alle selvstendige turledere har minimum dokumenterte ferdigheter i gjeldende aktivitet og kunnskap i

- Formidling og historiefortelling
- Norsk Økoturismes krav til godkjente bedrifter
- Lokalsamfunn og historie
- Lokalområdet og de områder som benyttes
- Truede arter og lokale verneområder
- Lokale kulturminner og kulturmiljøer
- Relevant lovverk
- Relevant sikkerhetskunnskap

1.5.4 Egenerklæring fra guider

Alle benyttede guider skal skriftlig ha erkjent at de selv har ansvar for å

- Sørge for inspirasjon og god kunnskapsformidling.
- Sikre at prinsippene og kravene for økoturisme følges ved alle aktiviteter.
- Fører logg ved arrangerte aktiviteter og er spesielt oppmerksomme på slitasje, skade på natur, kulturminner, tegn på forstyrrelse og fauna- og miljøkriminalitet.
- Til enhver tid å være oppmerksomme på vertskapsrollen og gjestenes sikkerhet.

1.5.5 Guidehåndbok

Bedriften har en perm/mappe der informasjon bedriftens guider bør ha kjennskap til samles.

2 Drift av en økoturismebedrift

For de minste bedriftene (enkeltmannsforetak): Økoturismebedriften avgrenses fra privat hushold etter samme avgrensning som fremkommer av bedriftsregnskapet.

2.1 Miljøbelastning fra drift

2.1.1 Oversikt over ressursbruk

Bedriften har skriftlig oversikt over

1. Energiforbruk
2. Kjemikaliebruk – og behov
3. Avfallstyper og mengder
4. Transportbruk og – behov

Oversikten oppdateres årlig og tidligere års dokumentasjon lagres.

2.1.2 Generelt om rutiner

Bedriften har skriftlige rutiner som sikrer miljøeffektivisering av energi- og transportbruk, og sikrer at avfallsmengder og kjemikaliebruk minimeres. Se også krav til innkjøp.

2.2 Innkjøp

2.2.1 Velg de mest miljøvennlige alternativer

Bedriften har rutiner for å alltid etterspørre og prioritere de mest miljøvennlige alternativer som tilfredsstillende bedriftens behov og styrke bedriftens miljøprofil. Dette kan være produkter/ tjenester som er:

- Lokale tjenester/lokalt produserte produkter (korte reiste produkter og lokal næring/tradisjon/særpreg), jfr. krav 4.2.4.
- Økologiske produkter.
- Miljømerkede produkter og tjenester (Svanemerket, EU-blomst-merket, Debio-merket eller andre offisielle miljømerker relevante i Norge).
- "Rettferdig handel"-produkter
- Gjenbruk av bygg og brukt inventar, utstyr og materiell.

2.2.2 Bevissthet om truede arter og verneverdige kulturminner

Bedriften har rutiner for aldri å kjøpe eller anvende varer eller produkter som helt eller delvis er laget av truede/sårbare arter eller som kan medføre skade på eller tap av freda/verneverdige kulturminner eller andre verneverdige artikler/materialer.

2.2.3 Underleverandører av tjenester

Alle faste underleverandører av tjenester i forbindelse med drift, mat, overnatting, transport og aktiviteter skal minimum tilfredsstillende de relevante, obligatoriske kravene i dette dokumentet, eller kunne dokumentere at de tilfredsstillende kravene til Svanemerket, EU-blomsten eller Miljøfyrtårn for aktuelle tjenester.

2.3 Energiforbruk i bygg

Fornybar energi er i denne sammenheng ikke-fossile energikilder som vannkraft, bioenergi (ved, flis, biopellets og biogass), varmepumpe, vindkraft, bølge- og tidevannsanlegg, sol eller annet.

2.3.1 Energiforbruk

Bedriften har iverksatt tiltak for å sikre at energiforbruket minimeres.

Fyringskjeler kjøpt i perioden sertifiseringen gjelder, har minst 90 % virkningsgrad.

2.3.2 Fornybare energikilder

Minst 80 % av energiforbruket i bedriften kommer fra fornybare, ikke-fossile energikilder. Dokumentasjon av totalt energiforbruk, samt fordeling på energikilder fremlegges.

Unntak: Svalbard

2.3.3 “Grønn strøm”

Bedriften kjøper strøm fra fornybare energikilder med opprinnelsesgaranti.

Unntak: Svalbard

2.3.4 Klimaanlegg

Klimaanlegg til kjøling av utleieboenheter eller oppholdsrom benyttes ikke.

2.3.5 Belysning

75 % av alle lyspærer er byttet ut med lavenergipærer innen første godkjenning. (klasse A jfr. EU-direktiv 98/11/EF)

Ved andregangs godkjenning er alle lyspærer lavenergipærer.

Unntak: Historiske lamper som ikke kan, eller bør, skiftes ut med lavenergipærer.

2.3.6 Dusj/bad

Alle blandebatterier/dusjhoder har ”sparehode”.

2.3.7 Badstuer

Badstuer oppvarmes ved fornybar energi.

2.3.8 Badestamp og boblebad

Vann til badestamp og boblebad varmes opp med fornybar energi.

2.3.9 Svømmebasseng

Oppvarming av utendørs svømmebasseng er ikke tillatt.

2.3.10 Avisning av veier og gårds plasser

Elektrisk avisning benyttes ikke til tining/avisning av veier, gårds plasser eller andre uteområder.

2.4 Kjemikaliebruk

2.4.1 Rengjøringsmetode

Til vask- og renhold er det innført prosedyrer som sikrer rengjøring uten miljøskadelige kjemikalier.

Unntak: Der regelverket krever klor eller andre helse- og miljøfarlige kjemikalier til desinfisering.

2.4.2 Vaske- og rengjøringsmidler

Minst 80 % av rengjøringsmidler som benyttes er miljømerket. Godkjente miljømerker er Svanemerket og EU-blomsten.

2.4.3 Dosering

Det finnes rutiner og opplæring i forhold til riktig dosering og bruk av vaskemidler, oppvaskmidler, rengjøringsmidler og eventuelle andre kjemikalier.

2.4.4 Kjemiske toalett

Kjemiske toaletter benyttes ikke.

2.4.5 Strøing av veier og plasser

Salt eller andre kjemikalier benyttes ikke til tining/avisning av veier og gårds plasser.

2.4.6 Innsekts- og skadedyrmidler

Til skadedyrbekjempelse brukes biologisk nedbrytbare stoffer.

Dersom dette ikke er effektivt, kontaktes skadedyrkontrollen som iverksetter nødvendige tiltak gjennom bruk av minst mulig miljøskadelige metoder.

2.4.7 Hage og uteområder

Utearealer skjøttes uten bruk av kjemiske plantevernmidler.

Ved gjødsling benyttes gjødsel som er godkjent for økologisk landbruk.

2.4.8 Miljømerket papir

Alt innkjøpt toalett-papir, kjøkkenpapir og kontorpapir er miljømerket. Godkjente miljømerker er Svanemerket og EU-blomsten.

2.5 Avfallsreduksjon:

2.5.1 Engangsartikler og porsjonsforpakninger

Engangsprodukter skal ikke brukes, stilles til rådighet eller selges til gjestene. Dette gjelder en-porsjonspakninger av mat, engangskopper, -tallerkener og -bestikk som kan erstattes med andre, mer varige produkter.

Unntak: Når regelverket krever det, og man ikke finner andre løsninger.

2.5.2 Gjenbruk av tekstiler, møbler og utstyr

Bedriften har rutiner for at brukte, brukbare tekstiler, møbler, elektronisk utstyr og lignende blir solgt, eller gitt bort, i stedet for å kastes.

2.5.3 Papirbruk

Bedriften har rutiner som reduserer papirbruken: Dette kan være

- kommunikasjon via internett
- fakturering via e-post
- to-sidig kopiering og utskrivning

2.5.4 Returflasker, gjenbruksflasker og annen emballasje

Bedriften kjøper i større forpakninger der dette er hensiktsmessig i forhold til behov.

Alle glass-, aluminium- og plastbeholdere til drikkevarer er returnerbare eller de leveres til gjenvinning.

Bedriften har rutiner for levering av emballasje til gjenbruk eller gjenvinning i henhold til hva som er mulig lokalt.

2.5.5 Engangsgriller

Engangsgriller er ikke tillatt brukt og selges ikke til gjestene.

2.6 Bedriftens avfallshåndtering

2.6.1 Sortering

Bedriften sorterer ut avfall i de kategorier som det lokale systemet håndterer.

2.6.2 Oversikt over farlig avfall

Bedriften har utarbeidet en liste over farlig avfall og har rutiner for forsvarlig håndtering. Oppdateres etter behov.

2.6.3 Avhending av farlig avfall

Bedriftens medarbeidere sorterer ut farlig avfall og sørger for riktig håndtering og avhending av dette.

2.6.4 Gjesters avfallssortering

Hos bedrifter som har faste anlegg eller baser finnes det avfallsbeholdere eller annen egnet avfallsanordning, der gjestene kan sortere avfall i henhold til lokale systemer.

Gjestene får informasjon om sortering.

2.7 Transport

2.7.1 Kollektivtransport

Oppdatert informasjon om evt. kollektivtilbud og/eller andre mer miljøvennlige transportmuligheter er tilgjengelig for gjestene under oppholdet og på bedriftens nettsted.

2.7.2 Grunnkrav for bruk av motorkjøretøy

Bedriften har rutiner som sikrer at bruk av motorkjøretøy begrenses til et minimum.

Bedriften har rutiner for å etterleve retningslinjer for "økonomisk kjøring". Relevante medarbeidere har fått informasjon og nødvendig opplæring.

Transport av gjester og driftsutstyr i utmark foregår med ikke-motoriserte transportmidler.

Organiserte aktiviteter er ikke motorbaserte.

Særskilte regler for bruk og anskaffelse av motorkjøretøy og unntak fra krav 2.7.2 følger under. Typer motorkjøretøy som ikke er nevnt i disse kriterier, er ikke tillatt.

2.7.3 Anskaffelse av motorkjøretøy

Ved anskaffelse av motorkjøretøy, velges miljøeffektive kjøretøy som minimum tilfredsstillende følgende krav til klimautslipp:

- Personbiler tilfredsstillende Euro 4-krav og kan maksimum slippe ut 140g CO² per kilometer.
- Biler med firehjulstrekk tilfredsstillende Euro 4-krav og kan maksimum slippe ut 180g CO² per kilometer.
- Varebiler/kombinertbiler/minibusser tilfredsstillende Euro 4-krav.
- Busser tilfredsstillende Euro 4-krav.

- Båter og snøskutere har firetaktsmotorer som oppfyller de høyeste miljøkrav for drivstofforbruk og -utslipp. Såkalte day-/cabincruisere/skjærgårdsjeoper er ikke tillatt.

2.7.4 Unntak: Veterankjøretøy

Veteranbiler og veteranbåter som er over 30 år og har særskilt kulturell verdi kan godkjennes på bakgrunn av søknad.

2.7.5 Unntak: Bruk av motorkjøretøy ved transport av varer

Bil og motorbåt: bil og motorbåt er tillatt i forbindelse med transport av driftsutstyr. Bruk av motorbåt gjelder på havet, i elver og innsjøer der generell bruk av motorbåt er tillatt.

Snøskuter: Transport med snøskuter i forbindelse med frakt av driftsutstyr tillates

- i åpne skuterløyper i Nord Troms og Finnmark, eller
- ved annen spesialtillatelse for begrenset antall kjøreturer i angitte traseer i områder utenfor Nord Troms og Finnmark.

På Svalbard åpnes det ikke for å søke dispensasjon for snøskuterbruk innenfor de vedtatte skuterfrie områdene.

Alle snøskutere og båter har firetaktsmotor og bruken av alle tillatte motorkjøretøy tilfredsstillende for øvrig krav 2.7.2 og 2.7.3.

2.7.6 Unntak: Bruk av motorkjøretøy ved transport av gjester

Bil: bil og buss er tillatt i forbindelse med transport av gjester.

Motorbåt på havet: motorbåt på havet er tillatt i forbindelse med transport av gjester. Transport av gjester i forbindelse med organiserte aktiviteter dekkes av krav 2.7.7.

Motorbåt på elv og innsjøer: I elver og på innsjøer, der bruk av motorbåt generelt er tillatt og det ikke finnes relevante alternativer, kan motorbåt benyttes i forbindelse med transport av gjester *ved ankomst og avreise*.

Snøskuter: For bedrifter som har særdeles begrenset tilgjengelighet om vinteren, og der det pr i dag ikke finnes relevante alternativer, kan det på bakgrunn av søknad tillates bruk av snøskuter til transport av gjester *ved ankomst og avreise*. For 2. gangs økoturismegodkjenning utgjør ikke-motorisert transport minst 2/3 av sesongens gjestetransport (målt i antall personer).

Bedrifter kan ikke søke om dispensasjon for kjøring der generell tillatelse ikke gjelder. På Svalbard åpnes det ikke for å søke dispensasjon for snøskuterbruk innenfor de vedtatte skuterfrie områdene

Alle snøskutere og båter har firetaktsmotor og bruken av alle tillatte motorkjøretøy tilfredsstillende for øvrig krav 2.7.2 og 2.7.3

2.7.7 Unntak: Bruk av motorbåter ved organiserte aktiviteter

I forbindelse med organiserte gruppeaktiviteter på havet kan motorbåter med fører benyttes til transportmiddel. Følgende båttyper/motorstørrelser er tillatt:

- Småbåter med firetaksmotorer inntil 17 fot: Motor maks 15 HK.
- Snekke eller tilsvarende båttyper: Motor maks 25 HK.
- Tradisjonelle fiskebåter inntil 50 fot. Hastighet: maks 8 knop (tilsvarende ca 15 km/t).
- Kjøretøyet tilfredsstiller for øvrig samme krav som "ved bruk og anskaffelse av motorkjøretøy", jfr. krav 2.7.2 og 2.7.3

Aktiviteten må, i tilfeller der motorbåt benyttes, tilfredsstille følgende tilleggskrav:

- Aktiviteten har særlig høy grad av guiding og læring.
- Båten er transportmiddel, ikke hovedopplevelse.

2.7.8 Unntak: Utleie av småbåter

Bedrifter som tilbyr utleie av robåter og/eller seilbåter, kan i tillegg tilby utleie av småbåter med firetaksmotor:

- Maks andel motorbåter må ikke overstige 50 % av totalt antall utleiebåter.
- Maks HK i forhold til båtstørrelse:
 - Båter 15 fot: maks 10 HK
 - Båter på 16-17 fot: maks 15 HK

Ved utleie av båter har bedriften rutiner for registrering av brukere og for hvor og hvor lenge gjestene har planer om å være ute, mobiltelefonnummer og underskrift om "eget ansvar".

Det gis informasjon om "økonomisk" bruk av motoren og om ferdsel på havet – og det skal alltid medfølge kart og nødvendig sikkerhetsutstyr.

2.7.9 Ikke-motoriserte fremkomstmidler

Ved bruk av ikke-motoriserte framkomstmidler til transport eller aktivitet, etterleves rutiner som sikrer at hensynet til miljø, dyreliv og andre mennesker i området blir ivaretatt.

2.7.10 Klimakvoter

Bedriften kjøper klimakvoter for bruk av motoriserte kjøretøy i forbindelse med egen drift, og transport i forbindelse med aktiviteter.

Ved bruk av motorkjøretøy til transport i forbindelse med aktiviteter, skal klimakvoteandel spesifiseres på gjestens regning.

På bedriftens nettsted finnes det tydelig informasjon om muligheten for kjøp av frivillige "klimakvoter" i forbindelse med reiser til og fra destinasjonen.

3 Natur- og kulturbruk

3.1 Ferdsl i natur- og kulturlandskap

3.1.1 Planlegging av aktiviteter

Aktiviteter planlegges og tilrettelegges ut fra et mål om minst mulig behov for motoriserte kjøretøy i forbindelse med transport til og fra aktivitet. Se for øvrig 2.7.

3.1.2 Rutiner for aktivitet og ferdsl

Bedriften har skriftlige retningslinjer som sikrer forsvarlig atferd i forbindelse med besøk ved kulturminner og andre kulturmiljøer.

3.1.3 Rutevalg

Ved fare for negativ innvirkninger på dyreliv, vegetasjon, kulturminner og kulturmiljø, forårsaket av bedriftens aktivitet, skal ferdsl kanaliseres utenom området.

3.1.4 Gruppestørrelse og besøksfrekvens

Bedriften har satt en maksimumsgrense for forsvarlig gruppestørrelse for de ulike aktiviteter og turer. Dette er gjort ut fra hensyn til forstyrrelse, slitasje, sikkerhet og hensynet til formidling og opplevelseskvalitet for egne gjester og andre besøkende i området.

Bedriften har rutiner som sikrer at gruppestørrelse og besøksfrekvens ikke overstiger det som er forsvarlig i forhold til miljø og opplevelseskvalitet.

3.1.5 Støy

Bedriften har retningslinjer for egne guider og kan dokumentere tiltak som skal sikre at ferdsl og aktiviteter ute i naturen medfører minst mulig støy – av hensyn til de som deltar, til andre som ferdes ute i naturen og av hensyn til dyrelivet.

3.1.6 Rasting og telting

Bedriften prioriterer bruk av eksisterende raste- og leirplasser når dette finnes, og har rutiner som sikrer at rasting og telting ikke medfører varig, negativ påvirkning av omgivelsene.

3.1.7 Grilling og bålbrekking

Faste bålplasser skal benyttes ved gjentatte turer i samme området.

Bedriften har rutiner som sikrer at grilling og bålbrekking ikke forekommer på, eller opp mot, ruiner, steingjerder eller svaberg m.v. Engangsgriller er ikke tillatt, jfr. 2.5.5.

3.1.8 Forsøpling

Bedriften har iverksatt tiltak for å sikre det ikke etterlates avfall i områder der organisert aktivitet og ferdsel foregår. Dette gjelder både personal og gjester.

3.1.9 Toalettforhold

Der det ikke er toaletter, skal doavfall komposteres eller graves ned. Større, faste leirplasser skal ha toalett.

3.1.10 Merking/skilting

Bedriften setter ikke opp skilter og annen merking i landskapet.

Unntak: Dersom det for å ivareta sikkerheten, eller det ved tilrettelagte naturstier og lignende aktivitet er et særskilt behov for en form for fast informasjon i naturen, skal følgende krav oppfylles:

- Nødvendige tillatelser skal innhentes
- Skilting/merking skal gjøres i overensstemmelse med relevante myndigheter og på en måte som ikke virker skjemmende og forstyrrende i natur- og kulturmiljøet.
- Midlertidig merking fjernes umiddelbart etter bruk.

3.2 Adferd i forhold til dyreliv

3.2.1 Forstyrrelse av dyreliv

Bedriften har retningslinjer og opplæring som sikrer at aktiviteter og ferdsel i minst mulig grad forstyrrer ville dyrs naturlige atferd eller medføre stress for ville dyr.

3.2.2 Generelle retningslinjer i møte med ville dyr

Bedriften har rutiner som sikrer at følgende punkter er i varetatt av arrangør og gjester: Beveg deg aldri mellom voksne dyr og avkom.

- Omring aldri et enkelt dyr eller en gruppe med dyr. Dyr skal alltid kunne bevege seg vekk fra deg.
- Vær alltid aktsom og hold avstand, dyr skal ikke stresses.
- Prøv aldri å røre ville dyr.
- Skrem aldri ville dyr.

3.2.3 Retningslinjer i møte med hval, sel og lignende

Bedriften har rutiner som sikrer at følgende punkter er i varetatt av arrangør og gjester:

- Nærm deg fra siden, med sakte fart, maks 5 knop.
- Slå av motoren minst 100 meter fra dyrene.
- Maks 3 båter i 100 meter radius fra dyrene.
- Hold lavest mulig støy nivå: rus ikke motoren, bruk ikke ekkolodd, bruk ikke horn.
- Forlat stedet med lav fart og øk farten gradvis etter 400 meters avstand fra dyrene.

3.2.4 Mating og ville dyr

Ville dyr mates ikke som et tiltak for å få dem på nært hold.

3.2.5 Arrangørens ansvar

Bedriften er ansvarlig for at turlederne er aktsomme og holder tilstrekkelig avstand til ville dyr, slik at unødvendig forstyrrelse unngås. Ref. krav 1.5.4.

3.3 Høsting av naturen

3.3.1 Bærekraftig sanking, jakt og fiske

Norske økoturismebedrifter kan tilby aktiviteter som innbefatter bærekraftig høsting av bærekraftige bestander. **Unntak:** Jakt på pattedyr i havet.

Bedriften utviser særlig varsomhet i tilfeller der det kan være tvil om bestandens tåleevne og utøver alltid en utstrakt føre-var-holdning.

3.3.2 Informasjon om høsting

Bedrifter som tilbyr høsting som aktivitet skal gi gjestene informasjon om hvilke arter som kan høstes og ikke.

Ved høsting som en del av et aktivitetstilbudet, skal det i kommunikasjon med gjester og guider, vektlegges og informeres om at man "ikke høster mer enn man har bruk for".

Høsting som økoturismeprodukt er til gjesters eget forbruk, ikke for kommersielt salg.

3.3.3 Unngå spredning av sykdommer i vassdrag

Bedrifter i områder der fiske i vann og vassdrag foregår, skal informere om faren for smitte og hvordan unngå at smitte overføres fra et vassdrag til et annet.

Der dette er aktuelt har bedriften tilrettelagt for tørking og desinfisering av fiskeutstyr. Unntatt fra krav om ikke bruk av miljøfarlige kjemikalier, se veiledning www.regelhjelp.no

3.3.4 Marin høsting

Bedriften har rutiner og retningslinjer for å sikre at det ikke bevisst blir fisket etter fisk, eller fanget krepsdyr, under minstemål.

Bedriften skal gi god informasjon om hvilke arter dette gjelder og om at fisk/krepsdyr under minstemål med varsomhet skal slippes ut igjen om de utilsiktet blir fanget.

3.3.5 Jakt

Bedrifter som tilbyr jaktopplevelser har rutiner for å sjekke at deltakere oppfyller formelle krav (regelverk) og har gyldig jaktkort.

Bedriften kan ikke tilby jakt i samme område som bedriften tilbyr dyresafari eller lignende aktivitet. Dette gjelder dersom aktiviteten foregår innenfor samme sesong.

3.3.6 Høsting av bær og sopp

Bedriften har iverksatt tiltak for å sikre at fredede eller truede planter, sopp eller lav, ikke blir plukket, skadet, ødelagt eller samlet inn. Bedriften gir informasjon om arter i området som er fredet.

4 Profil og marked

4.1 Lokal forankring

4.1.1 Lokal bedrift

Bedriften er lokalt registrert og skatter til regionen.

Unntak: bedrifter som opererer i et større område og som har med gjester inn i en annen region. Det kan for eksempel gjelde kystgående båter og organiserte turer.

4.1.2 Aktiv deltaker i reiselivet lokalt

Bedriften er medlem av det lokale destinasjonsselskapet/reiselivsnettverket, der dette finnes.

4.1.3 Lokal arbeidskraft

Bedriften benytter lokal arbeidskraft, når dette finnes og for øvrig tilfredsstiller bedriftens behov.

4.1.4 Lokale råvarer

Bedriften har retningslinjer for å handle varer lokalt, og benytter lokale leverandører av varer og tjenester når dette finnes og for øvrig tilfredsstiller bedriftens behov.

4.1.5 Grunneiere

Bedriften har oversikt over grunneiere, andre brukere og berørte parter i bedriftens operasjonsområde.

Dersom et utmarksområde brukes jevnlig, skal grunneier informeres.

4.2 Profil og Særpreg

4.2.1 En synlig økoturismebedrift

Bedriften har iverksatt konkrete, synlige tiltak for å tydeliggjøre at økoturisme er en del av bedriftens profil.

4.2.2 Krav til nettstedet

Økoturismebedriftens nettsted gjenspeiler at dette er en økoturismebedrift, og det gis informasjon på nettstedet om hva Godkjent Norsk Økoturisme innebærer og hvilke kvalitetskrav som gjelder.

Fra bedriftens nettsted finnes det en lenke til Norsk Økoturismes nettsted:

www.ecotourismnorway.org

4.2.3 Fyldig informasjon i bedriften

Hvis bedriften har en base eller camp som brukes over flere dager, finnes det her utfyllende natur-, kultur- og miljøinformasjon tilgjengelig, som en service, for gjester og andre besøkende.

4.2.4 Lokal mattradisjon og lokale råvarer

Bedriften vektlegger servering basert på lokale råvarer og/eller lokal mattradisjon.

4.2.5 Merking av mat

Økologiske og lokale matretter, og produkter, er tydelig merket i menyer og på buffeer eller, de blir presentert muntlig.

4.2.6 Lokal historie, sagn og fortellinger

Bedriften bidrar til å ta vare på, og videreformidle, lokal fortellertradisjon gjennom samling av fortellinger og stedstypiske elementer som kan bidra til å formidle stedets historie, særpreg og lokal kultur.

Bedriften bruker kulturminner og kulturmiljøer aktivt i formidlingen av områdets historie.

4.2.7 Suvenirer

Bedrifter som selger "suvenirer" eller lignende tilbyr lokalt produserte produkter. Bedriften tilbyr ikke produkter av ukjent opphav.

4.2.8 Språk

Informasjon er tilgjengelig på relevante språk tilpasset bedriftens marked, men minimum på norsk og engelsk, og samisk der dette er lokalt språk.

4.2.9 Ivaretagelse av bygninger og andre kulturminner

Bedriften tar vare på egne verneverdige bygninger og følger kulturminnefaglige prinsipper ved istandsetting.

Ved behov, sørger bedriften selv for, eller bidrar til at andre tar ansvar for, nødvendig skjøtsel og vedlikehold av kulturminner og -miljøer som er viktige deler av reiselivsproduktet.

4.2.10 Stedstilpasning ved nybygg

Nybygg tilpasses landskap og eksisterende kulturmiljø.

Ved nybygg og istandsetting prioriteres stedegne og miljøvennlige materialer, samt gjenbruksmaterialer, der dette tilfredsstillende bedriftens behov.

4.3 Vertskap og service

4.3.1 Vertskap

Bedriften har spesifisert egne rutiner for vertskapets rolle som formidler og vert.

4.3.2 Opplæring

Vertskap, og andre nøkkelpersoner med gjestekontakt, har gjennomgått trening i muntlig formidling og historiefortelling.

4.3.3 Kundeløfte om tilgjengelighet

Bedriften har rutiner som sikrer at forespørsler blir besvart innen 24 timer.

Bedriften har rutiner, som sikrer at gjestene, på betalte turer, har vertskapets fulle oppmerksomhet under arrangement.

4.3.4 Oppfølging av kunder

Bedriften har opprettet eget kunderegister og har system for regelmessig oppfølging.

4.4 Markedsføring

4.4.1 Synlig profil i markedsføring

Økoturismeprofilen er synlig i all markedsføring.

4.4.2 Informasjon og markedsmateriell

Bedriftens informasjon og markedsføring er korrekt og lover ikke mer enn det gjestene kan forvente å få.

4.4.3 Prioritere miljøbevisste målgrupper

Bedriften jobber aktivt for innsalg hos aktører (turoperatører, reisebyrå, bedrifter) som har en miljøprofil og et uttalt mål om å bidra til å redusere egen miljø- og klimabelastning.

Bedriften prioriterer den etisk- og miljøbevisste forbruker i sin aktive markedsføring.

4.4.4 Pakker og markedsførte tilbud er tilrettelagt for lengre opphold

Bedriften tilbyr "økoturisme-opplevelser", enten alene eller sammen med andre aktører, tilrettelagt for lengre opphold i området.

Oppholdslengde: Senest ved 2. gangs godkjenning er minst 75 % av tilbudte pakker rettet mot de markeder som benytter fly ved inn- og utreise, på minimum en uke eller mer. Dette gjelder bedriftens egen markedsføring.

4.4.5 Egne markedsaktiviteter og klimautfordringene

Bedriftens markedsmidler og markedsføring, rettes mot nærmarkeder, begrenset til Europa, som et aktivt bidrag til å redusere klimabelastningen.

4.4.6 Klimaløftet

Bedriften har avgitt "Klimaløftet": <http://www.grip.no/Klima/klimaloftet.htm>

Register

Hva er økoturisme?	4
7 grunnleggende prinsipper for Norsk Økoturisme	4
Krav før godkjenning	5
1 Kvalitet og ledelse	5
1.1 Ledelse.....	5
1.1.1 Bedriftens visjon.....	5
1.1.2 Oversikt over kompetanse.....	5
1.1.3 Sikkerhet og kvalitet	5
1.1.4 Forsikring	5
1.2 Oppfølging og rapportering	6
1.2.1 Økoturismelogg	6
1.2.2 Kundetilfredshet	6
1.2.3 Årlig gjennomgang	6
1.2.4 Statusrapport.....	6
1.3 Kartlegging	6
1.3.1 Lover, forskrifter og andre relevante krav.....	6
1.3.2 Oversikt over naturverdier	6
1.3.3 Oversikt over kulturverdier	7
1.4 Grunnleggende kompetanse og opplæring	7
1.4.1 Lokalkunnskap	7
1.4.2 Grunnleggende kunnskap	7
1.4.3 Medarbeidersamling.....	7
1.4.4 Spørsmål fra gjester.....	7
1.4.5 Krav til underleverandører.....	8
1.5 Særskilte krav til egne og innleide guider/turledere.....	8
1.5.1 Kvalitetskrav til guider	8
1.5.2 Allemannsretten og naturvernloven.....	8
1.5.3 Dokumentert kunnskap	8
1.5.4 Egenerklæring fra guider.....	8
1.5.5 Guidehåndbok.....	8
2 Drift av en økoturismebedrift	9
2.1 Miljøbelastning fra drift	9
2.1.1 Oversikt over ressursbruk	9
2.1.2 Generelt om rutiner	9
2.2 Innkjøp	9
2.2.1 Velg de mest miljøvennlige alternativer.....	9
2.2.2 Bevissthet om truede arter og verneverdige kulturminner	9
2.2.3 Underleverandører av tjenester.....	9
2.3 Energiforbruk i bygg	10
2.3.1 Energiforbruk.....	10
2.3.2 Fornybare energikilder	10
2.3.3 "Grønn strøm"	10
2.3.4 Klimaanlegg	10
2.3.5 Belysning.....	10
2.3.6 Dusj/bad	10
2.3.7 Badstuer.....	10
2.3.8 Badestamp og boblebad	10

2.3.9	Svømmebasseng	11
2.3.10	Avisning av veier og gårdsplasser	11
2.4	Kjemikaliebruk	11
2.4.1	Rengjøringsmetode	11
2.4.2	Vaske- og rengjøringsmidler	11
2.4.3	Dosering	11
2.4.4	Kjemiske toalett	11
2.4.5	Strøing av veier og plasser	11
2.4.6	Innsekts- og skadedyrmidler	11
2.4.7	Hage og uteområder	11
2.4.8	Miljømerket papir	12
2.5	Avfallsreduksjon:	12
2.5.1	Engangsartikler og porsjonsforpakninger	12
2.5.2	Gjenbruk av tekstiler, møbler og utstyr	12
2.5.3	Papirbruk	12
2.5.4	Returflasker, gjenbruksflasker og annen emballasje	12
2.5.5	Engangsgriller	12
2.6	Bedriftens avfallshåndtering	12
2.6.1	Sortering	12
2.6.2	Oversikt over farlig avfall	13
2.6.3	Avhending av farlig avfall	13
2.6.4	Gjesters avfallssortering	13
2.7	Transport	13
2.7.1	Kollektivtransport	13
2.7.2	Grunnkrav for bruk av motorkjøretøy	13
2.7.3	Anskaffelse av motorkjøretøy	13
2.7.4	Unntak: Veterankjøretøy	14
2.7.5	Unntak: Bruk av motorkjøretøy ved transport av varer	14
2.7.6	Unntak: Bruk av motorkjøretøy ved transport av gjester	14
2.7.7	Unntak: Bruk av motorbåter ved organiserte aktiviteter	15
2.7.8	Unntak: Utleie av småbåter	15
2.7.9	Ikke-motoriserte fremkostmidler	15
2.7.10	Klimakvoter	15
3	Natur- og kulturbruk	16
3.1	Ferdsl i natur- og kulturlandskap	16
3.1.1	Planlegging av aktiviteter	16
3.1.2	Rutiner for aktivitet og ferdsel	16
3.1.3	Rutevalg	16
3.1.4	Gruppestørrelse og besøksfrekvens	16
3.1.5	Støy	16
3.1.6	Rasting og telting	16
3.1.7	Grilling og bålbrekking	16
3.1.8	Forsøpling	17
3.1.9	Toalettforhold	17
3.1.10	Merking/skilting	17
3.2	Adferd i forhold til dyreliv	17
3.2.1	Forstyrrelse av dyreliv	17
3.2.2	Generelle retningslinjer i møte med ville dyr	17
3.2.3	Retningslinjer i møte med hval, sel og lignende	17
3.2.4	Mating og ville dyr	18
3.2.5	Arrangørens ansvar	18

3.3	Høsting av naturen	18
3.3.1	Bærekraftig sanking, jakt og fiske	18
3.3.2	Informasjon om høsting.....	18
3.3.3	Unngå spredning av sykdommer i vassdrag	18
3.3.4	Marin høsting	18
3.3.5	Jakt	18
3.3.6	Høsting av bær og sopp.....	19
4	Profil og marked	20
4.1	Lokal forankring.....	20
4.1.1	Lokal bedrift.....	20
4.1.2	Aktiv deltaker i reiselivet lokalt	20
4.1.3	Lokal arbeidskraft.....	20
4.1.4	Lokale råvarer	20
4.1.5	Grunneiere	20
4.2	Profil og Særpreg	20
4.2.1	En synlig økoturismebedrift.....	20
4.2.2	Krav til nettstedet	20
4.2.3	Fyldig informasjon i bedriften	21
4.2.4	Lokal mattradisjon og lokale råvarer	21
4.2.5	Merking av mat.....	21
4.2.6	Lokal historie, sagn og fortellinger.....	21
4.2.7	Suvenirer.....	21
4.2.8	Språk.....	21
4.2.9	Ivaretagelse av bygninger og andre kulturminner.....	21
4.2.10	Stedstilpasning ved nybygg.....	21
4.3	Vertskap og service	22
4.3.1	Vertskap	22
4.3.2	Opplæring	22
4.3.3	Kundeløfte om tilgjengelighet.....	22
4.3.4	Oppfølging av kunder	22
4.4	Markedsføring	22
4.4.1	Synlig profil i markedsføring.....	22
4.4.2	Informasjon og markedsmateriell	22
4.4.3	Prioritere miljøbevisste målgrupper.....	22
4.4.4	Pakker og markedsførte tilbud er tilrettelagt for lengre opphold.....	22
4.4.5	Egne markedsaktiviteter og klimautfordringene	23
4.4.6	Klimaløftet	23
	Register	24